

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ”
(для спеціалістів, магістрів)**

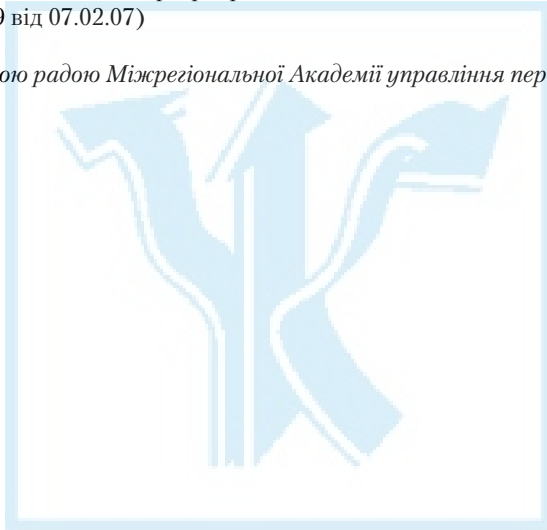
МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри фінансів і статистики *С. Г. Шклярюком*

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики
(протокол № 9 від 07.02.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом



Шклярюк С. Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Ринок фінансових послуг” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2007. — 42 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план з дисципліни “Ринок фінансових послуг”, зміст самостійної роботи студентів, питання для самоконтролю, плани семінарських занять, питання для дискусії, теми рефератів, тести, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета методичних рекомендацій — допомогти студентам самостійно засвоїти як охоплені, так і неохоплені в повному обсязі теми дисципліни “Ринок фінансових послуг” або теми, які не входять у навчальну (робочу) програму, але мають важливе значення для розуміння функціонування ринків фінансових послуг. Таке самостійне навчання припускає підготовку до семінарських занять і участь у них, написання рефератів з проблем, які необхідно підготувати студенту до заняття, та їх захист, визначення дискусійної тематики, підготовку і участь у дискусіях, тестуванні, розв’язанні фінансових вправ і завдань.

Навчальна дисципліна “Ринок фінансових послуг” входить до модуля підготовки дипломованих фахівців-фінансистів на рівні бакалаврів, спеціалістів і магістрів у навчальних закладах системи вищої освіти України. Опанування методів та інструментів надання фінансових послуг — невіддільний елемент підготовки висококваліфікованих підприємців, бізнесменів, економістів, фінансистів, бухгалтерів, інвестиційних та інших менеджерів.

Головна мета вивчення дисципліни “Ринок фінансових послуг” — поглибити знання та практичні навички застосування інструментів і методів надання фінансових послуг з кредитування, здійснення платіжно-розрахункових операцій, запровадження фінансових інструментів в обіг і оцінки їх ефективності, хеджування і страхування ризиків, лізингу, інвестиційних та інших послуг з використанням різних фінансових інструментів, способів, механізмів для забезпечення ефективного функціонування підприємств (фірм, компаній) і оцінювання їх ефективності.

Завдання навчальної дисципліни — засвоєння теоретичних і методологічних засад надання фінансових послуг, механізмів, способів та інструментів; опанування основних фінансових концепцій — “зміни вартості грошей за часом”, “грошовий потік і його дисконтування”, “фінансові та ділові ризики”, а також організації збирання необхідної інформації для вибору інструментів і способів надання фінансових послуг, методології формування грошових потоків і оцінки ефективності послуг, методів визначення ефективності щодо прийняття рішення доцільності застосування відповідних інструментів, визначення ризиків фінансових послуг та інструментів і механізмів їх зниження; способів і підходів до управління ризиками.

Предмет навчальної дисципліни — практичні аспекти надання фінансових послуг і визначення їх доцільності та ефективності.

Майбутні спеціалісти-фінансисти повинні професійно володіти сучасними науково обґрунтованими, перевіреними високоефективними технологіями оцінки ефективності фінансових послуг, альтернативного їх аналізу і механізмами їх надання.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати:

- сутність функціонування фінансових ринків та ринків фінансових послуг і основні механізми його забезпечення;
- інструменти, які використовуються для здійснення фінансових операцій;
- механізми та способи надання фінансових послуг і забезпечення їх надійності;
- основні принципи функціонування банківської системи, фондового і валютного ринків та їх регулювання;
- основні законодавчі акти, які регулюють надання фінансових послуг в Україні;
- міжнародні ринки фінансових послуг і основні інструменти, які застосовуються на них;
- основні види фінансових послуг міжнародних ринків і механізми їх здійснення;
- основні інформаційні та комп'ютерні системи надання фінансових послуг;

уміти:

- аналізувати ринки з позицій їх прогнозування методами технічного і фундаментального аналізу;
- оцінювати фінансові інструменти і вибирати найефективніші способи їх застосування;
- оцінювати ефективність фінансових послуг;
- формувати та розраховувати прогнозні грошові потоки і розробляти прогнозні фінансові плани; методологію альтернативного аналізу;
- визначати ризики фінансових послуг на всіх стадіях реалізації, механізми та інструменти їх запобігання;
- організовувати ефективне управління ризиками фінансових послуг.

Теоретичну базу навчальної дисципліни становлять сучасні економічні теорії та концепції фінансів, фінансового та інвестиційного

менеджменту, аналітичних досліджень і теорії ризиків, світовий досвід з теорії і практики надання фінансових послуг, розробки провідних вчених і практиків розвинених країн світу, що максимально адаптовані до реальних умов національної економіки.

Проблема вивчення дисципліни “Ринок фінансових послуг” полягає в тому, що вона охоплює широку сферу: ринки банківських і страхових послуг, інвестиційних послуг, пенсійного забезпечення, валютних послуг, лізингу та ін. На цьому ринку використовуються численні способи та інструменти надання фінансових послуг.

Досліджувану сферу в Україні і за кордоном регулюють численні закони, законодавчі та нормативні акти прямої і непрямої дії, такі як про банки і банківську діяльність, про фінансові послуги і державне регулювання ринку фінансових послуг, про цінні папери і фондовий ринок, про фінансовий лізинг, факторинг, іпотеку, регулювання валютних послуг та ін.

За кожним напрямом надання ринку фінансових послуг написано сотні підручників і тисячі публікацій, у яких розкриваються механізми надання конкретних фінансових послуг і розглядаються інструменти їх здійснення. Існують і окремі напрями аналізу ринку фінансових послуг, які охоплюють фундаментальний (фінансовий) і технічний аналізи конкретного ринку. Операції на ринку фінансових послуг пов'язані з ризиками, які необхідно своєчасно визначати, щоб для запобігати і управляти ними.

У зв'язку із широтою охоплення напрямів фінансових послуг з дисципліни не створено унікального підручника, у якому висвітлювалися б усі сфери їх надання, і студент повинен використовувати різні джерела необхідної інформації.

Тривалість вивчення дисципліни — 108 годин, які охоплюють як аудиторне вивчення тематики (лекції, семінари, практичні) обсягом 36–52 години, так і самостійне позааудиторне навчання студентів у бібліотеках, з використанням мережі Інтернет та інших джерел.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Теоретичні засади надання фінансових послуг
1	Вступ. Предмет і завдання дисципліни “Ринок фінансових послуг”, місце в системі економічної підготовки національних кадрів, зв’язок з іншими економічними дисциплінами
2	Фінансові посередники і фінансові послуги на фінансове посередництво
3	Фінансові інструменти, які використовуються для надання послуг, їх застосування і оцінка ефективності
4	Основи процентних ставок і їх роль на ринку фінансових послуг
5	Ризики фінансових послуг і механізми їх зниження
	Змістовий модуль II. Механізми і способи надання фінансових послуг на різних ринках
6	Фінансові послуги сучасних банківських установ
7	Кредитні послуги банків
8	Послуги валютного ринку
9	Фінансові послуги міжнародних фінансових ринків
10	Послуги з фінансування зовнішньої торгівлі
11	Страхові послуги і ринок страхових послуг
12	Ринок інвестиційних послуг
13	Ринок лізингових послуг
14	Інформаційне забезпечення ринку фінансових послуг
Разом годин: 108	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Під час самостійного вивчення дисципліни “Ринок фінансових послуг” передбачено самостійне опрацювання студентами відповідних джерел для участі в семінарських заняттях (згідно із зазначеним списком літературних джерел, а також інших джерел, які з’являються за тематикою, у тому числі в мережі Інтернет), написання рефератів за вибраною тематикою та їх захист на заняттях, проведення дис-

кусій з різної проблематики, наприклад, які проблеми наявні нині в банківській сфері і механізми їх вирішення або що стримує розвиток іпотечного кредитування, або сучасний стан ринку фінансових послуг, основні тенденції розвитку і проблеми, розв'язання завдань-вправ і ситуаційних завдань, тестування.

Порядок самостійної роботи може бути такий:

- уважно ознайомитися зі змістом питання, яке необхідно опрацювати;
- ознайомитися зі змістом джерел за темою;
- визначити основні проблеми за напрямом дослідження, які необхідно, на думку студента, винести на обговорювання;
- скласти план доповіді на семінарському занятті (для участі у дискусії або для написання реферату);
- зробити висновки про результати вивчення проблеми і запропонувати їй вирішення.

При цьому необхідно враховувати, що в різних джерелах проблему може бути визначено і розкрито з протилежних позицій. Наприклад, одні вчені вважають, що борг не впливає на вартість компанії, а інші, навпаки, що впливає. Одні вважають, що до фондового належить тільки ринок акцій, інші вважають, що окрім акцій ще й облігації і заставні. Або одні вважають, що доцільно створити іпотечний державний банк, в якому зосередити всі іпотечні ресурси і справи, інші, що це справа всіх фінансових установ.

Отже, необхідно наголосити на таких розбіжностях з конкретними посиланнями на джерела.

Бажано, щоб студент визначив і власний підхід до розгляду або вирішення проблеми, а також зробив висновки щодо опрацьованої теми.

Крім того, доповідач повинен підготуватися до запитань, які можуть бути поставлені в аудиторії.

При опрацюванні теми необхідно відповісти на питання для самоконтролю.

У процесі навчання слід використовувати закони України про фінансові послуги і державне регулювання ринку фінансових послуг; про вексельний обіг, фінансовий лізинг, факторинг, а також інші законодавчі акти, що регулюють фінансові послуги в Україні; опанувати основні концептуальні поняття, зокрема що таке фінансова послуга і які види послуг вважаються фінансовими; види фінансових інструментів, які використовуються при наданні фінансових послуг; механізми надання

конкретних фінансових послуг; вплив ризиків на ефективність фінансових послуг тощо. При вивченні фінансових інструментів, за допомогою яких надаються фінансові послуги, насамперед необхідно опрацювати і засвоїти інформацію про векселі, чеки, пластикові картки, інкасо, акредитиви, банківські акцепти, депозитні строкові рахунки і рахунки до запитання та ін.

При цьому студенти повинні вміти розробляти схеми їх використання і оцінки ефективності.

Необхідно знати, що таке факторинг і лізинг, як обґрунтовуються і здійснюються факторингові та лізингові операції.

При вивченні акредитиву або інкасо важливо засвоїти міжнародні уніфіковані правила застосування документарного акредитиву та інкасо, міжнародного вексельного і чекового права, а також інші норми міжнародного приватного права.

Наприклад, приблизний *алгоритм* вивчення характеристик і застосування в обороті фінансового інструменту — **векселя** такий:

визначення: вексель — це суворо оформлений цінний папір, який засвідчує безумовне зобов'язання боржника оплатити вказану в ньому суму у встановлений термін, а для переказного векселя — вказаній особі;

види векселів: незалежно від країни походження випускаються простий і переказний векселі. Простим називається вексель, який виписується та підписується боржником і містить безумовне зобов'язання оплатити вказану суму у встановлену дату. Переказний вексель (тратта) виписується і підписується кредитором (трасантом) і становить наказ боржнику (трасату) оплатити вказану суму певній особі (ремітенту).

Прості векселі бувають іменні та на пред'явника. Крім того, розрізняють казначейські (фінансові та інших емітентів — фінансових установ) і комерційні векселі. Розглянути інші види векселів;

регулювання обігу: міжнародне вексельне і національне право. Слід розглянути, як здійснюється регулювання у країні, що користується або міжнародним, або національним правом;

функції, які виконує вексель у грошовому обороті;

вексельні реквізити — згідно з Женевською конвенцією;

схеми випуску і обороту простих і переказних векселів;

визначення ефективності кредитування операцій за допомогою векселів;

види банківських операцій з векселями — комісійні та кредитні. Навести визначення і характеристику операцій обліку (дисконтування, а також встановлення норми дисконту), доміціляції, авалю, індокаменту, застави векселя, інкасації; акцепту векселя;

навести приклади використання векселів в обороті між підприємствами і визначити ефективність цих операцій. Розглянути приклади визначення норми дисконту.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

До теми 1. Вступ. Предмет і завдання дисципліни “Ринок фінансових послуг”, місце в системі економічної підготовки національних кадрів, зв’язок з іншими економічними дисциплінами

1. Що таке фінансова послуга?
2. Що таке ринок фінансових послуг? Види ринків фінансових послуг.
3. Які послуги належать до фінансових?
4. Хто може надавати фінансові послуги?
5. Що таке фінансова установа? Які види фінансових послуг надають відповідні види фінансових установ?
6. Як здійснюється регулювання ринків фінансових послуг в Україні?
7. На яких засадах фінансові посередники можуть надавати фінансові послуги?

Література [1–22; 29; 33; 35; 37]

До теми 2. Фінансові посередники і фінансові послуги на фінансове посередництво

1. Що таке фінансове посередництво? Які функції виконують фінансові посередники?
2. Види фінансових посередників за відповідними видами фінансових послуг.
3. Що таке депозитно-ощадні інститути? Які види фінансових послуг вони надають?
4. Що таке договірно-ощадні фінансові інститути? Які види фінансових послуг вони надають?

5. Хто такі інвестиційні посередники? Які види фінансових послуг вони надають?
6. Що таке біржі? Які види фінансових послуг вони надають?
7. Що таке лізингові компанії? Які види фінансових послуг вони надають?
8. Що таке факторингові компанії? Які види фінансових послуг вони надають?
9. Відмінності фінансових інститутів.

Література [8; 29; 30; 33; 35; 37; 38; 42; 44]

До теми 3. Фінансові інструменти, які використовуються для надання послуг, їх застосування і оцінка ефективності

1. Що таке фінансовий актив? Які види фінансових активів використовуються для надання фінансових послуг?
2. Що таке фінансові активи грошового ринку? Їх характерні особливості.
3. Що таке фінансові активи ринку капіталів? Їх характерні особливості.
4. Основні фінансові інструменти кредитного ринку. Їх характерні особливості.
5. Основні фінансові інструменти валютного ринку. Їх характерні особливості.
6. Основні фінансові інструменти фондового ринку. Їх характерні особливості.
7. Що таке похідні фінансові інструменти (деривативи)? Їх відмінність від фактичних фінансових інструментів.
8. Що таке ф'ючерс? Його основні характеристики. Для чого він використовується?
9. Що таке опціон? Його основні характеристики. Для чого він використовується?
10. Що таке європапір? Його властивості та відмінності від звичайних цінних паперів.
11. Що таке чек? Які функції виконують чеки? Які види чеків використовуються?
12. Як регулюється обіг чеків?
13. Які види операцій можна здійснювати з чеками?
14. Як чек передається однією особою іншій?

15. Що таке вексель? Які функції виконують векселі? Які види векселів використовуються?
16. Що таке простий вексель? Хто його виписує? Приклад схеми випуску і обігу простого векселя.
17. Що таке переказний вексель? Хто його виписує? Приклад схеми випуску і обігу тратти.
18. Які операції здійснюють банки з векселями? Що таке облік (дисконт) векселя? Що таке доміціяція векселя? Що таке аваль векселя?
19. Як регулюється обіг векселів у світі, в Україні?
20. Приклад визначення ефективності використання векселя як кредитного інструменту.
23. Що таке пластикова картка? Хто її емітує? Чому вона називається інструментом з обміну активами?
24. Які види пластикових карток емітуються фінансовими установами?
25. Як регулюються випуск і оборот пластикових карток в Україні?
26. Види систем розрахунків за допомогою пластикових карток.

Контрольна вправа 1

Товар вартістю 1 млн дол. постачається під випуску векселя зі строком оплати за 30 днів. Продавець встановлює ставку за виданий кредит 6 %. Яку суму за векселем отримує продавець?

Контрольна вправа 2

Фінансовий менеджер розглядає можливість купівлі на замовлення клієнта на аукціоні в поточний тиждень казначейського векселя за ціною 980 грн, при номіналі 1000 грн. Якщо вексель буде погашений за 90 днів, який дисконтний дохід отримає інвестор?

Література [8; 15; 21; 22 24; 25; 29; 30; 35; 36; 38; 40]

До теми 4. Основи процентних ставок і їх роль на ринку фінансових послуг

1. Що таке відсоткова ставка? Як вона вимірюється? Які види відсоткових ставок використовуються?
2. Визначення поточної дохідності, дохідності на момент погашення, дохідності на дисконтній основі, номінальної та реальної дохідності. Показати на прикладах, як вони визначаються.

3. Як впливають відсоткові ставки на попит і пропозицію грошей і цінних паперів?
4. Як прогнозуються відсоткові ставки?
5. Що таке кредитна відсоткова ставка? Як визначається її структура?
6. Визначення ризикованої та строкової структур відсоткової ставки.
7. Що таке дисконтна ставка? Як вона визначається і використовується?
8. Як враховуються інфляція і ризики при визначенні відсоткової та дисконтної ставок?

Контрольна вправа 1

Розрахувати розмір депозитного вкладу за складними процентами, якщо початкова вартість вкладу 2000 грн, річна ставка — 20 %, строк вкладу — 3 роки. Нарахування здійснюється один раз на рік. Як зміниться майбутня вартість вкладу з урахуванням інфляції, якщо індекс інфляції становить 1,2?

Контрольна вправа 2

Розрахувати розмір депозитного вкладу за складними процентами, якщо вартість вкладу 1000 грн, ставка — 23 %, строк вкладу — 3 роки. Нарахування процентів здійснюється кожних півроку.

Контрольна вправа 3

Розрахувати теперішню вартість майбутніх грошових потоків у сумі 5000 грн, кількість років — 3, ставка дисконтування — 20 %. Що враховує дисконтна ставка і як вона визначається?

Література [23; 24; 29; 30; 34; 35; 37; 38; 40]

До теми 5. Ризики фінансових послуг і механізми їх зниження

1. Визначення поняття “ризик”.
2. Які види ризиків пов’язані з фінансовими операціями і послугами?
3. Що таке фінансові ризики? Які види фінансових ризиків супроводжують банківські, інвестиційні, страхові, валютні, факторингові та лізингові послуги?
4. Що таке систематичний і несистематичний, диверсифікований і недиверсифікований ризики?

5. Як вимірюються і оцінюються ризики при виборі інструментів здійснення фінансової послуги?
6. Як здійснюється управління кредитними ризиками?
7. Відмінності між страхуванням і хеджуванням ризику.
8. Що таке валютна позиція і як нею управляють?
9. Які види ризиків виникають при здійсненні операцій на валютному ринку?
10. Основні способи управління валютними ризиками.
11. Що таке внутрішні способи хеджування валютного ризику?
12. Що таке зовнішні способи хеджування валютного ризику?
13. Основні способи управління ризиками відсоткових ставок на валютному ринку.
14. Як здійснюється хеджування валютних ризиків за допомогою ф'ючерсів?
15. Як здійснюється хеджування валютних ризиків за допомогою опціонів?
16. Як здійснюється управління валютними ризиками за допомогою банків і страхових компаній?

Контрольна вправа 1

Американський експортер уклав угоду на продаж з британським клієнтом на суму 100000 GBP у червні року N і, надавши відстрочення платежу на три місяці своєму клієнту, очікує отримати платіж у вересні року N . Для зниження ризику експортер забезпечує покриття валютних ризиків на ринку ф'ючерсних контрактів. Стандартна сума ф'ючерсних контрактів – 25000 GBP.

Поточний курс GBP/USD : 1,290 USD.

Тримісячний курс GBP/USD : 1,390 USD.

Прогнозований ф'ючерсний курс вересня GBP/USD : 1,400 USD.

Фактичний ф'ючерсний курс вересня GBP/USD : 1,300 USD.

Визначити ефективність цієї операції і результати подати у вигляді таблиці.

Контрольна вправа 2

Американський імпортер уклав контракт на купівлю німецьких калькуляторів. Оплата за контрактом повинна здійснюватися в день постачання калькуляторів за три місяці, тобто в червні року N . Загальна сума контракту – 1000000 EUR. Імпортер побоюється підви-

шення курсу євро щодо долара і вирішує хеджувати валютні ризики на ринку ф'ючерсних контрактів.

Поточний курс EUR/USD : 1,200.

Курс червневий “спот”: 1,2050.

Курс червневого ф'ючерса 1, 2080.

Курс вересневого ф'ючерса 1,220.

Вартість одного ф'ючерсного контракту 125000 EUR. Визначити ефективність цієї операції і результати подати у вигляді таблиці.

Контрольна вправа 3

Зазначте, у чому полягає головний вид ризику, якому підлягає Ваше життя, і опишіть дії, які необхідно виконати для управління ним.

Література [30; 32–39; 44]

До теми 6. Фінансові послуги сучасних банківських установ

1. Основні сегменти ринку банківських послуг.
2. Основні функції сучасних банків. Які види фінансових послуг надають ці установи?
3. Які послуги вважаються традиційними? Охарактеризувати ці послуги.
4. Які послуги вважаються неспецифічними для банківських установ і чому? Охарактеризувати ці послуги.
5. Основні світові тенденції розвитку банківських послуг.
6. Що розуміється під кредитними банківськими послугами? Їх види?
7. Трстові послуги та їх характеристика.
8. Лізингові послуги та їх характеристика. Які види лізингових послуг надають лізингові компанії і банки?
9. Факторингові послуги та їх характеристика. Що таке факторинг? Види факторингу. Для чого вони використовуються? Які послуги надають фактор-фірми і фактор-банки? Які компанії не підлягають факторингу? Стан факторингових послуг в Україні.
10. Інвестиційні послуги та їх характеристика. Які види інвестиційних послуг надають інвестиційні компанії та банки?
11. Які види валютних послуг можна отримати в банку? Розкрити основні принципи їх надання.
12. Депозитарні послуги та їх характеристика.
13. Послуги торговельних банків.

14. Дисконтні банківські послуги.
15. Страхові послуги.
16. Платіжно-розрахункові послуги.
17. Клірингові та арбітражні банківські операції.
18. Брокерські та дилерські банківські послуги.

Література [1; 3; 6; 8; 10; 12–15; 18; 26; 28–30; 33; 35; 37–40]

До теми 7. Кредитні послуги банків

1. Які види кредитів за напрямом надають сучасні банки? Що таке кредитна політика банку і як вона розробляється?
2. Як визначається кредитоспроможність позичальника?
3. Основні напрями і результати кредитного аналізу позичальника. Яка інформація використовується для кредитного аналізу юридичної особи?
4. Кредитний аналіз фізичної особи — кредитний скоринг при отриманні споживчого кредиту.
5. Вимоги до кредитного забезпечення кредитів.
6. Хто може надавати гарантії позичальникам кредитних ресурсів?
7. Що таке кредитний портфель банку і які показники характеризують його структуру?
8. Довгострокове банківське кредитування. Іпотечне кредитування придбання і будівництва житла.
9. Кредитний рейтинг позичальника та його визначення.
10. Банківські кредитні лінії.
11. Короткострокове банківське кредитування та його види, їх характеристика.
12. Основні джерела рефінансування довгострокових кредитів при іпотечному кредитуванні.

Контрольна вправа 1

Розрахувати період погашення коштів за факторинговою операцією, якщо річний обсяг факторингу 1000000 дол., середній розмір факторингового кредитування за рахунками 100000 дол.

Контрольна вправа 2

Розрахувати суму, отриману виробничою компанією за факторинговим контрактом за таких умов:

загальна сума на рахунках — 300000 грн;
аванс — 90 %;
комісія фактора — 3 %;
щомісячна банківська ставка за аванс — 2 %.

Контрольна вправа 3

Факторингова компанія встановлює комісійні в розмірі 3 % і надає позику підприємству в розмірі до 75 % дебіторської заборгованості (ДЗ), яка купується за додатковий 1 % на місяць. Продажі у кредит становлять 50000 грн на місяць. У результаті договору факторингу підприємство економить 700 грн на місяць на вартості кредиту і 2 % продажу у кредит за безнадійними боргами.

Обслуговуючий банк запропонував договір, згідно з яким він надає підприємству позику до 75 % ДЗ. Банк встановив ставку 2 % на місяць і додатково 4 % нарахувань за обслуговування ДЗ, у рахунок якої надається позика. Період інкасації грошових коштів за продаж у кредит становить 30 днів. Якщо підприємство бажає повністю використати можливий ліміт факторингової компанії, у межах якого вона надає позику, визначити, який варіант фінансування найкращий, банківський чи факторинговий.

Контрольна вправа 4

Позичальник споживчого кредиту бере кредит у розмірі 2000 дол. на рік з простою відсотковою ставкою 12 % на купівлю меблів. Припустимо, основний борг сплачується чотирма щоквартальними внесками в сумі 500 дол. кожний.

1. Розрахувати загальну суму процентних платежів, якби позичальник виплатив її одноразово.
2. Розрахувати щоквартальні та сукупні процентні платежі за такої схеми виплат.
3. Порівняти процентні платежі за першим і другим методами і пояснити результат.

Контрольна вправа 5

Клієнт бажає отримати іпотечний кредит у розмірі 50 тис. дол. строком на 25 років для купівлі нового будинку. Банк вирішив, що ставка 12 % відповідатиме поточній кон'юктурі для валютних кредитів. Процентна ставка протягом усього строку фіксована. Розраху-

вати необхідні платежі протягом усього строку іпотечного кредитування.

Контрольна вправа 6

Задача на визначення дисконтної ставки при наданні споживчих кредитів.

Припустимо, кредитний інспектор пропонує клієнту 2000 дол. за ставкою 12 % і процентні платежі сплачуються при видачі кредиту (тобто авансова оплата відсотка). Розрахувати реальну процентну ставку для позичальника.

Контрольна вправа 7

Розрахувати реальну ставку проценту з використанням “методу накидки”, якщо кредит становить 2000 дол., річна ставка — 12 % при 12 щомісячних платежах рівними частинами при погашенні боргу. Припустимо, позичальник у середньому протягом року використовував 1000 дол.

Контрольна вправа 8

Визначити, яку суму процентного доходу від виданого споживчого кредиту, який гаситься щомісячними внесками, отримає банк у будь-який час, якщо клієнт має право дострокового погашення і право на зменшення відсоткових платежів за кредитом або якщо клієнт звернувся до банку за кредитом на один рік, який гаситься 12 щомісячними внесками, і зміг погасити його вже після дев'ятого місяця.

Контрольна вправа 9

Ви інвестуєте капітал у нерухомість. Загальна сума інвестиції — 100000 грн. Ви вклали у справу власні 20000 грн, а 80000 грн позили в банку. Хто нестиме ризики за цим проектом і чому?

Контрольна вправа 10

Припустимо, на Вашому банківському рахунку зберігається 10000 дол. США, покладених під 12 % річних. Водночас Ви маєте несплачений борг за кредитною карткою в розмірі 5000 дол., за яким Ви сплачуєте 17 % річних. Які Ви маєте можливості щодо відсоткового арбітражу?

Контрольна вправа 11

Припустимо, Ви поклали до банку 1000 дол. сьогодні та ще 2000 дол. за рік. Яку суму Ви матимете за два роки, якщо ставка дорівнює 10 % річних?

Література [1; 3; 8; 10; 12; 14; 18; 26; 28; 29; 35; 37–40]

До теми 8. Послуги валютного ринку

1. Які види послуг надає валютний ринок? Які рівні валютних ринків використовуються для цього?
2. Що таке валютний курс? Види валютних курсів і механізм їх визначення.
3. Які фінансові інструменти використовуються для здійснення валютних операцій?
4. Що таке кліринг? Як і для чого він здійснюється?
5. Що таке валютний арбітраж? Як реалізуються валютні арбітражні угоди?
6. Які інструменти і механізми використовуються для кредитних валютних операцій?
7. Як використовуються векселі для кредитних валютних операцій?
8. Як здійснюються платіжно-розрахункові послуги на валютному ринку? Які фінансові інструменти для цього використовуються?
9. Як здійснюються конверсійні операції на валютному ринку?
10. Що таке валютний своп, як і для чого він використовується?
11. Інвестиції в іноземній валюті.
12. Як здійснюється управління міжнародними грошовими потоками?
13. Які ризики супроводжують валютні послуги?
14. Основні механізми запобігання ризикам валютних послуг.
15. Що таке валютний ділінг? Хто є учасниками ділінгових операцій?
16. Як здійснюються спекулятивні операції на валютних ринках?

Контрольна вправа 1

Припустимо, Ви громадянин України, який навчається в Німеччині. Ви знаєте, що за місяць отримаєте з України грант на навчання в сумі 100000 грн. Як можна хеджувати курсовий ризик? Як можна застрахуватися від нього?

Контрольна вправа 2

Припустимо, на третій рік у день, встановлений Вашим договором своп, спотовий курс становить 1,20 дол. за євро. Які суми будуть переказані один одному протилежними сторонами за свопом?

Контрольна вправа 3

Припустимо, валютний курс становить 0,011 дол. за 1 ієну. Як можна отримати арбітражний прибуток, маючи 10000 дол., якщо ціна золота 100 дол. або 10000 ієн за унцію?

Контрольна вправа 4

На ринку встановилися такі валютні курси: 0,20 дол. за 1 українську гривню і 0,30 дол. за 1 азербайджанський манат. Який валютний курс повинен існувати між гривнею і манатом?

Література [15; 19; 22; 25; 30; 35–40]

До теми 9. Фінансові послуги міжнародних фінансових ринків

1. Які послуги можна отримати на міжнародних фінансових ринках?
2. Які фінансові інструменти використовуються для здійснення операцій на цих ринках?
3. Що таке єврооблігація? Види єврооблігацій, їх використання.
4. Як кредитні ресурси залучаються через емісію єврооблігацій?
5. Які види класичних кредитних послуг можна отримати через міжнародний фінансовий ринок?
6. Що таке ринок євровалют і як він використовується?

Література [8; 15; 19; 30; 31; 35–40; 44]

До теми 10. Послуги з фінансування зовнішньої торгівлі

1. Що таке кореспондентські відносини банків? Для чого необхідно відкривати кореспондентські рахунки?
2. Які види кореспондентських рахунків використовуються банками для здійснення розрахунків за експортом-імпортом та іншими платіжно-розрахунковими операціями?
3. Які платіжно-розрахункові системи використовуються банками для перерахування грошей?
4. Що таке акредитив і які види акредитивів використовуються при здійсненні розрахунків за зовнішньоекономічними операціями? Характеристика цих акредитивів і принципи їх використання.
5. За якими ознаками перевіряється акредитив?

6. Які документи супроводжують документарний акредитив?
7. Як і якими засобами повідомляється про відкриття акредитиву?
8. Що таке операція інкасо? Які види інкасо використовуються? Характеристика чистого і комерційного інкасо.
9. Які види інструкцій пов'язані зі здійсненням інкасо?
10. Що таке форфейтинг? Які фінансові інструменти супроводжують форфейтинг?
Проаналізувати моделі здійснення форфейтингу.

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Ознайомитися з міжнародними уніфікованими правилами застосування документарного акредитиву.
2. Ознайомитися з міжнародними уніфікованими правилами застосування інкасо.
3. Розглянути приклади застосування акредитивів, їх відкриття і оформлення.
4. Розглянути приклади використання інкасо.

Література [15; 19; 25; 30; 31; 35–40; 44]

До теми 11. Страхові послуги і ринок страхових послуг

1. Що таке страхова послуга? Які види страхових послуг можна отримати на страховому ринку?
2. Які види страхових компаній надають страхові послуги?
3. Які види нестрахових посередників надають послуги на страховому ринку? Види цих послуг і їх зміст.
4. Вимоги до страхових компаній щодо отримання дозволу на надання страхових послуг.
5. Як здійснюється управління страховими ресурсами?
6. Як здійснюється регулювання ринку страхових послуг?

Література [7; 8; 28; 30; 32; 33; 35]

До теми 12. Ринок інвестиційних послуг

1. Які види інвестиційних посередників можуть надавати фінансові послуги?
2. Які інвестиційні послуги надають інвестиційні банки?
3. Як здійснюється купівля-продаж цінних паперів?
4. Що таке інвестиційний фонд і які види інвестиційних фондів використовуються для інвестування?

5. Що таке інвестиційний портфель? Як і для чого він формується?
6. Що визначає інвестиційну політику різних фінансових інститутів? Її напрями.
7. Які основні інвестиційні стратегії використовуються інвесторами?
8. Що таке стратегія диверсифікації? Її основний принцип.
9. Основний зміст портфельної стратегії Марковиця.
10. Що таке ефективний і оптимальний інвестиційні портфелі?
11. Що таке активна портфельна стратегія?
12. Що таке пасивна портфельна стратегія?
13. Як визначається дохідність (прибутковість) інвестиційного портфеля?
14. Як визначається ризикованість інвестиційного портфеля?

Контрольна вправа 1

Інвестор купив на ринку три опціони кол з ціною виконання 30 гр. од. Премія – 3 гр. од. Курс акцій – 28 гр. од. Припустимо, за придбання контракту він сплачує комісійні 30 гр. од. У подальшому ціна акцій підвищилась до 37 гр. од. і інвестор виконав опціон. Комісія за касовою угодою становить 1,3 % вартості акцій.

Який дохід від цієї угоди отримав інвестор?

Припустимо, інвестору вдалося продати опціон за 7 гр. од. Який дохід отримає інвестор у цьому разі. Яку суму додаткового доходу отримав інвестор у другому випадку?

Контрольна вправа 2

Банк розглядає можливість купівлі казначейської ноти з номіналом 1000 грн, яка гаситься за 5 років і дає у вигляді відсотків 80 грн на рік. Дохідність цієї ноти до моменту погашення – 10,73 %, а її поточна ринкова вартість – 900 грн. Визначити середньозважений строк погашення цього цінного папера за умови, що відсотки виплачуються один раз на рік протягом 5 років.

Контрольна вправа 3

Ви придбали акцію за 50 гр. од. Протягом року на неї нараховуються дивіденди у грошовій формі (1 гр. од.) і Ви плануєте, що курс цінних паперів на кінець року становитиме 60 гр. од. Яку ставку дохідності Ви очікуєте отримати? Якщо реальний курс цінних паперів наприкінці року становитиме 40 гр. од., якою буде реальна ставка дохідності?

Література [1; 4–6; 8; 9; 11; 24; 29; 34; 37–42; 46]

До теми 13. Ринок лізингових послуг

1. Що таке лізинг і хто надає лізингові послуги?
2. Які види послуг може отримати лізингоодержувач і на яких засадах?
3. Як обґрунтовується лізингова послуга?
4. Які стратегії використовують лізингові компанії для надання послуг?
5. Що таке стратегія додаткових функцій, як і для яких компаній вона використовується?
6. Що таке холдингова стратегія, як і для яких компаній вона використовується?
7. Сутність стратегії надання послуг середнім підприємствам.
8. Які методи лізингових платежів використовують учасники лізингової угоди?

Контрольна вправа 1

Розрахувати загальні витрати лізингодавча, якщо балансова вартість майна за лізингом 100000 грн. Плата за використання кредитних ресурсів становить 20 % суми балансової вартості, плата за додаткові послуги лізингодавча – 10 % суми балансової вартості лізингового майна.

Контрольна вправа 2

Розрахувати загальну суму лізингових платежів лізингоотримувача, якщо сума амортизаційних платежів 200000 грн, комісійна винагорода – 5 % амортизаційних відрахувань щорічно, сума ПДВ – 20 %, сума мита – 0,5 % суми вартості лізингового майна, плата за кредитні ресурси, які використав лізингодавч, – 20 % річних. Строк фінансового лізингу – 5 років.

Література [1; 2; 7; 16; 17]

До теми 14. Інформаційне забезпечення ринку фінансових послуг

1. Які основні джерела необхідно використовувати при здійсненні фінансових операцій і послуг?
2. Які основні показники повинні використовувати споживачі фінансових послуг при виборі найефективнішого інструменту їх отримання?

3. Яка інформація необхідна фінансовим компаніям для надання фінансових послуг?
4. Що таке фундаментальний аналіз ринку і які показники необхідно визначати та враховувати?
5. Які чинники впливають на відсоткові ставки грошового ринку і ринку капіталів?
6. Які чинники впливають на валютні курси в короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періодах?
7. Що таке технічний аналіз фінансового ринку і які основні концепції покладено в його основу?
8. Які основні індикатори використовуються при технічному аналізі? Що таке осцилятори, японські свічки, діаграми?
9. Які графіки використовуються при технічному аналізі?

Контрольна справа 1

За допомогою Інтернету увійти на валютний міжнародний ринок і ознайомитися з його основними тенденціями.

Література [23; 24; 29; 34; 36–40; 44]

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Підготовка до семінарського заняття здійснюється переважно в бібліотеці із застосуванням інформації через комп'ютерну мережу Інтернет. Необхідно не тільки використовувати конспект лекцій, а й опрацювати інші джерела за тематикою. Бажано надавати діаграми, графіки або схеми здійснення операцій, а також послідовність застосування методів розв'язання проблеми на дошці або іншим способом.

Семінарське заняття за темою 1

Студенти повинні опрацювати закони України, що регулюють надання фінансових послуг, і розглянути літературні джерела за тематикою.

План семінарського заняття:

- 1) навести визначення поняття “фінансова послуга” і види послуг, що вважаються фінансовими;
- 2) навести визначення понять “ринок фінансових послуг”, “фінансовий ринок”, види таких ринків в Україні та механізм їх регулювання;
- 3) пояснити, хто є учасниками ринків фінансових послуг і на яких засадах вони здійснюють діяльність на ринку;

- 4) навести визначення поняття “фінансові активи” і види фінансових активів, що використовуються для фінансових операцій. Пояснити відмінність між фінансовим і матеріальним активами.

Література [1–22; 29, с. 1–13; 33; 35, с. 10–13; 37, с. 2–227; 38, с. 44–57; 68–82; 40, с. 261–326; 45, с. 37–83]

Семінарське заняття за темою 2

Студенти повинні ознайомитись з основними фінансовими посередниками, які надають фінансові послуги і здійснюють фінансові операції.

План семінарського заняття:

- 1) навести визначення поняття “фінансове посередництво” на фінансових ринках. Пояснити функції, які виконують посередники;
- 2) навести приблизну класифікацію фінансових посередників. Пояснити, за якими ознаками вони можуть бути зведені у групи;
- 3) навести визначення, види і характеристики депозитно-ощадних інститутів; види послуг, що надають ці інститути;
- 4) навести визначення, види і характеристики договірних ощадних інститутів; види послуг, що надають ці інститути;
- 5) навести визначення, види і характеристики інвестиційних інститутів (фондів пайових і корпоративних інвестиційних, взаємних, хедж-фондів, нейтральних, компаній з управління активами, інвестиційних банків); види послуг, що надають ці інститути;
- 6) навести визначення, види і характеристики бірж; види послуг, що надають ці інститути;
- 7) послуги, що надає валютний ринок.

Література [8; 24, с. 638–700; 29, с. 170–315; 33; 35, с. 65–72; 37, с. 271–390; 38, с. 44–57; 39, с. 20–30; 40, с. 94–97; 45, с. 221–361]

Семінарське заняття за темою 3

Готуючи цю тему, студенти повинні вивчити фінансові інструменти, які використовуються для надання фінансових ринків згідно із вказаними в темі.

План семінарського заняття:

- 1) фінансові активи, класи і види фінансових активів;

- 2) фінансові інструменти грошового ринку: банківські депозити; казначейські векселі, векселі, чеки, пластикові картки, короткострокові комерційні папери і облігації; цінні папери урядових агентств; депозитні сертифікати, євродоларові депозитні сертифікати; банківські акцепти, угоди про зворотний викуп; короткострокові комерційні зобов'язання, іноземна валюта; урядові резервні фонди; їх характеристики і використання для надання фінансових послуг;
- 3) інструменти ринку капіталів: акції звичайні та привілейовані, їх використання; облігації: види, характеристика і використання; заставні: їх характеристика і використання;
- 4) похідні цінні папери: ф'ючерси, опціони, опціони на ф'ючерси, їх характеристика і використання;
- 5) гарантійні інструменти: акредитиви та їх застосування;
- 6) інкасо і застосування.

Література [8; 15; 21; 22; 24, с. 27–32; 25, с. 93–125; 29, с. 281–315; 31, с. 140–171; с. 239–259; 35, с. 73–76; 38, с. 201–225; 40, с. 261–274; 284–326; 41; 45, с. 387–414]

Практичні заняття за темами 4 і 5

Тотуючись до практичних занять з цієї теми, студенти повинні вміти розраховувати грошові потоки, які виникають при фінансових послугах, вивчити основні методи визначення майбутньої і приведеної вартості цих грошових потоків з урахуванням впливу очікуваного рівня інфляції і ризиків.

Наведемо приблизний напрям контрольних вправ.

1. Основний зміст концепції зміни вартості грошей за часом. Приклади із розрахунку майбутньої вартості грошових потоків. Розрахунок приведеної вартості грошових потоків. Врахування інфляції в розрахунках грошових потоків.
2. Номінальна і реальна відсоткові ставки та їх розрахунок. Приклади із визначення специфіки розрахунку реальних відсоткових ставок фінансових інвестицій, здійснення операцій на валютному ринку.
3. Ризики фінансових послуг — механізми, способи та інструменти їх зменшення.

Розглянути приклади страхування валютних ризиків за допомогою банків і страхових компаній, застосування внутрішніх і зовнішніх способів та інструментів їх хеджування.

Кредитні ризики — їх визначення і способи зменшення.

4. Розрахунок відсоткової ставки для позичальника кредитних ресурсів.

Література до теми 4: [23; 24, с. 204–250; 29, с. 476–492; 34; 35, с. 77–92; 38, с. 90–137; 39, с. 68–72; 40, с. 157–203; 45, с. 103–191];

до теми 5: [30; 32–35, с. 93–105; 36, с. 222–242; 37, с. 123–143, 538–559; 39, с. 81–203; 40, с. 327–342; 45, с. 387–413]

Семінарське заняття за темами 6 і 7

Готуючись до заняття, студенти повинні ознайомитися з основними видами фінансових послуг, які надають сучасні банки, що поділяють на традиційні банківські послуги, до яких зараховують платіжно-розрахункові операції, кредитування, заощадження грошових коштів, трастову діяльність, і нові (нетрадиційні) послуги, до яких належать: інвестиційні послуги (андеррайтинг), інвестиційне планування, депозитарні та валютні послуги, випуск платіжно-розрахункових документів, страхові послуги, послуги з хеджування ризиків, лізингові та факторингові послуги, фінансові гарантії.

Окрему увагу необхідно приділити кредитному аналізу позичальників банківських фінансових ресурсів — юридичних і фізичних осіб.

Приблизний план семінарського заняття:

- 1) основні фінансові послуги сучасних банків: традиційні послуги (платіжно-розрахункові операції, заощадження, кредитування, трастові послуги). Характеристика цих видів послуг з позицій визначення механізму надання;
- 2) нетрадиційні банківські послуги: інвестиційні, страхові, інвестиційного планування, депозитарні, лізингові, факторингові, валютні послуги; випуск платіжно-розрахункових інструментів;
- 3) кредитна політика банку і формування кредитного портфеля;
- 4) порядок кредитування юридичних осіб: кредитний аналіз позичальника, оцінка його кредитоспроможності. Методика оцінки кредитоспроможності 6С;
- 5) кредитний аналіз позичальників споживчих кредитів — кредитний скоринг;
- 6) кредитні ризики і методи їх зменшення. Управління кредитними ризиками;

- 7) нові вимоги до банківської діяльності Базельської банківської угоди (Базель-2);
- 8) Кредитне забезпечення і гарантії.

Література [1; 3; 6; 8; 10; 12–15; 18; 26; 28; 29, с. 170–315; 30, с. 148–394; 33; 35, с. 278–297; 37, с. 390–444; 38, с. 352–417, 516–550; 39, с. 34, 55, 57; 40, с. 94, 96; 45, с. 259–360]

Семінарське заняття за темою 8

При підготовці цієї теми студенти повинні поцікавитися, які події відбуваються на національному і міжнародному валютних ринках і у зв'язку з чим вони відбуваються. На цих ринках відображується загальний стан економіки у вигляді коливання валютних курсів і відсоткових ставок. Неврахування таких коливань може призвести до значних втрат.

Приблизний план семінарського заняття:

- 1) визначити, що таке валютний ринок і які послуги можна через нього отримати;
- 2) валютний курс і основні чинники, які на нього впливають;
- 3) платіжно-розрахункові послуги валютного ринку. Кореспондентські відносини між банками;
- 4) платіжно-розрахункові системи, які використовуються для платежів і розрахунків в іноземній валюті;
- 5) кліринг і арбітражні операції на валютному ринку;
- 6) кредитні послуги валютного ринку — основні інструменти і способи валютних кредитів;
- 7) валютні ризики та їх хеджування.

Література [15; 19; 22; 30, с. 58–81; 35, с. 106–149; 36, с. 33–78; 37, с. 81–143; 38, с. 331–335; 39, с. 31–78, 81–112; 40, с. 264–270; 44, с. 10–84, 148–196; 45, с. 523–551]

Семінарське заняття за темою 9

Приблизний план семінарського заняття:

- 1) інвестиції в іноземній валюті. Основні інструменти інвестування та їх характеристики. Вплив факторів конкретної країни на ефективність інвестування;
- 2) позики (кредити) в іноземній валюті. Класичні позики. Нові послуги;
- 3) ринок єврооблігацій і послуги андеррайтингу;

- 4) послуги з хеджування валютних ризиків;
- 5) послуги з хеджування ризиків відсоткових ставок.

Література [8; 15; 19; 30, с. 84–145, 148–394; 31, с. 55–290; 35, с. 26–64; 36, с. 219–278; 37, с. 271–317, 390–444; 38, с. 313–349; 39, 19–80; 40, с. 67, 264–265, 338; 44, с. 148–192; 45, с. 553–580]

Семінарське заняття за темою 11

- 1) види страхових послуг сучасних страхових ринків;
- 2) страхові і нестрахові посередники: види і характеристики;
- 3) послуги зі страхування майна;
- 4) послуги зі страхування життя;
- 5) послуги зі страхування ризиків;
- 6) перестраховальні послуги;
- 7) регулювання ринку страхових послуг в Україні;
- 8) основні вимоги до страхових компаній і нестрахових посередників.

Література [7; 8; 28; 30; 32; 33; 35, с. 67–70; 38, с. 577–603; 39, с. 98–112; 45, с. 361–368]

Семінарське заняття за темою 12

Приблизний план семінарського заняття:

- 1) поняття інвестиційного портфеля і види, які формують інвестори. Навести пояснення, з чим пов'язана необхідність вивчення теорії і практики формування інвестиційного портфеля;
- 2) портфельна теорія Марковиця — основний зміст і основні принципи;
- 3) гіпотеза ефективного ринку;
- 4) ефективний і оптимальний інвестиційні портфелі та принципи визначення і формування;
- 5) оцінка інвестиційних якостей цінних паперів для включення їх у портфель;
- 6) стратегії управління інвестиційним портфелем: активні;
- 7) пасивні стратегії управління інвестиційним портфелем;
- 8) основні чинники впливу на вибір портфельної стратегії;
- 9) облігаційний портфель: принципи формування та управління;
- 10) портфель акцій: принципи формування та управління.

Література [1; 4–6; 8; 9; 11; 24, с. 798–835; 29, с. 295–315; 35, с. 150–277; 37, с. 447–487, 640–721; 38, с. 190–254, 604–636; 40, с. 327–357; 41; 42; 45, с. 193–220; 46, с. 427; 583–614]

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Основні напрями розвитку фінансових послуг — світова практика.
2. Основні напрями розвитку фінансових послуг в Україні — проблеми і перспективи.
3. Основні вимоги до ринку фінансових послуг у зв'язку з інтеграцією в європейську спільноту.
4. Можливість здійснення арбітражних угод в Україні.
5. Застосування портфельної теорії Марковиця — формування та управління інвестиційного портфеля в умовах України.
6. Стан розвитку інвестиційних фондів і їх послуг в Україні.
7. Основні проблеми розвитку банківської системи в Україні в умовах трансформації та інтеграції в світову економіку.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Поняття і види ринків фінансових послуг, характеристика їх сучасного стану.
2. Фінансове посередництво на фінансових ринках. Види фінансових посередників і послуг.
3. Основні функції і послуги сучасних банків.
4. Традиційні банківські послуги.
5. Кредитна політика банку та її вплив на ефективність банківських послуг.
6. Основні тенденції у сфері банківських установ у світі.
7. Фінансові послуги небанківських установ.
8. Трастові послуги.
9. Послуги інвестиційних та інших спеціалізованих банків.
10. Використання пластикових банківських карток у розрахунках з клієнтами.
11. Кредитна політика банку.
12. Кредити підприємницьким структурам: короткострокове кредитування.
13. Кредити підприємницьким структурам: довгострокове кредитування.
14. Послуги проектного фінансування.
15. Споживче кредитування.
16. Іпотечне кредитування.

17. Кредитні лінії для розвитку бізнесу у країнах Східної Європи і в Україні.
18. Мікрокредитування бізнесу в Україні.
19. Послуги з фінансування зовнішньої торгівлі.
20. Акредитив і його застосування.
21. Факторингові послуги.
22. Форфейтинг.
23. Лізингові послуги.
24. Фінансовий лізинг.
25. Обґрунтування лізингової угоди. Лізингові платежі.
26. Послуги валютного ринку.
27. Валютний ділінг.
28. Технічний аналіз фінансових ринків.
29. Ринкові інститути фондового ринку та їх послуги.
30. Фінансові посередники інвестиційного ринку.
31. Інститути спільного інвестування.
32. Послуги Центрального депозитарію, реєстраторів і зберігачів.
33. Послуги з купівлі-продажу цінних паперів.
34. Інформаційне забезпечення ринків фінансових послуг.
35. Послуги портфельного управління і портфельні управляючі.
36. Послуги з проектної фінансування.
37. Страхові компанії і ринок фінансових послуг.
38. Фінансові послуги міжнародних фінансових ринків.
39. Платіжно-розрахункові послуги та їх регулювання.
40. Іпотечне рефінансування за допомогою емісії іпотечних цінних паперів.
41. Послуги міжнародних фінансових ринків.
42. Сучасний стан ринку фінансових послуг, основні проблеми і напрями розвитку.

Література [1–46]

Реферати повинні бути оформлені згідно з вимогами і мати таку структуру: план; вступ; основна частина з розглядом теорії із застосуванням практичних прикладів; висновки; список використаної літератури. Обсяг роботи – до 15 сторінок комп'ютерного тексту через 1,5 інтервала, шрифт 14.

Курсові роботи так само повинні бути оформлені згідно з вимогами і мати таку структуру: план; вступ; теоретична частина (10 сторінок) з розглядом теорії, практична (розрахункова) частина із застосуванням

методів аналізу, розгляду практичних прикладів; висновки; список використаної літератури. Робота повинна супроводжуватись аналітичними таблицями, розрахунками, графіками, схемами, додатками. Обсяг роботи — не менше 30 сторінок комп'ютерного тексту через 1,5 інтервала, шрифт 14. Обов'язкові посилання на літературні джерела; формули повинні бути нумеровані; таблиці та рисунки повинні бути нумеровані й мати підписи. Студент вибирає тему курсової роботи з переліку згідно з тематикою, яка становить для нього інтерес.

ТЕСТИ

Варіант I

Фінансова послуга — це:

- А. Операція з нерухомістю.
- Б. Операція з фінансовими активами.
- В. Операція з фінансовими активами за власний рахунок і за рахунок третіх осіб.
- Г. Операція з фінансовими активами за власний рахунок і за рахунок третіх осіб з метою отримання прибутку.
- Д. Операція з фінансовими активами за власний рахунок і за рахунок третіх осіб з метою збереження реальної вартості активів і отримання прибутку.

Варіант II

Фінансова установа — це:

- А. Асоціація.
- Б. Банк.
- В. Організація (установа), виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг.
- Г. Міністерство фінансів.
- Д. Податкова інспекція.

Варіант III

Фінансовий актив — це:

- А. Чек.
- Б. Вексель.
- В. Права на отримання прибутку в майбутньому, які реалізуються на ринку.

- Г. Нерухомість.
- Д. Заставна.

Варіант IV

Чек — це:

- А. Кредитний інструмент.
- Б. Платіжний документ.
- В. Цінний папір.
- Г. Фінансовий актив.
- Д. Фінансовий інструмент.

Варіант V

Вексель — це:

- А. Платіжний документ.
- Б. Кредитний інструмент.
- В. І платіжний документ, і кредитний інструмент.
- Г. Боргове зобов'язання.
- Д. Фінансовий актив.

Варіант VI

Акредитив — це:

- А. Кредитний інструмент.
- Б. Гарантійний інструмент.
- В. І кредитний і гарантійний інструмент.
- Г. Кредитне зобов'язання.
- Д. Пайовий інструмент.

Варіант VII

Інкасо — це:

- А. Кредитний інструмент.
- Б. Фінансова операція.
- В. Гарантійний інструмент.
- Г. Вид міжнародних розрахунків без надання гарантій.
- Д. Борговий інструмент.

Варіант VIII

Факторинг — це:

- А. Операція з фінансовими активами.
- Б. Фінансова гарантійна кредитна операція.

- В. Вид міжнародних розрахунків.
- Г. Операція з управління активами.
- Д. Операція з нерухомістю.

Варіант ІХ

Лізинг — це:

- А. Операція з нерухомістю.
- Б. Операція з фінансовими активами.
- В. Гарантійна операція.
- Г. Інвестиційна операція.
- Д. Інвестиційна операція з нерухомістю.

Варіант Х

Фінансовий лізинг — це:

- А. Інвестиційна операція без переходу власності на активи.
- Б. Інвестиційна операція з переходом власності на активи.
- В. Операція з викупом майна.
- Г. Операція без викупу майна.
- Д. Інвестиційно-фінансова операція з правом переходу власності на лізингове майно за відповідними умовами.

Варіант ХІ

Обґрунтування лізингового проекту здійснюється шляхом:

- А. Вивчення історії майна.
- Б. Вивчення продавця.
- В. Розрахунку грошових потоків від використання об'єкта лізингу.
- Г. Бюджетним методом.
- Д. Отримання кредиту в банку.

Варіант ХІІ

Форфейтинг — це:

- А. Операція з цінними паперами.
- Б. Придбання комерційних зобов'язань, що призначаються на певну дату.
- В. Придбання комерційних зобов'язань, що призначаються на певну дату, але без права регресу до попередніх власників.
- Г. Комерційна операція.
- Д. Фінансова операція з вексями.

Варіант XIII

Простий вексель виписується:

- А. Трасантом.
- Б. Кредитором.
- В. Ремітентом.
- Г. Трасатом.
- Д. Будь-якою особою.

Варіант XIV

Чисте інкасо супроводжується:

- А. Комерційними документами.
- Б. Нічим.
- В. Фінансовими документами.
- Г. Комерційними і фінансовими документами.
- Д. Вексялями.

Варіант XV

Кредитні операції з вексялями — це:

- А. Доміціяція.
- Б. Дисконт векселів.
- В. Прийняття вексяля на інкасо.
- Г. Інкасація векселів.
- Д. Аваль.

Варіант XVI

Контокорентний кредит — це:

- А. Короткостроковий кредит.
- Б. Довгостроковий кредит.
- В. Кредит, за яким відкривається відповідний рахунок, на якому враховуються як кредитні операції, так і розрахункові.
- Г. Овердрафт.
- Д. Споживчий кредит.

Варіант XVII

Кредитний скоринг — це:

- А. Операція з фінансовими активами.
- Б. Оцінка платоспроможності позичальника.

- В. Оцінка платоспроможності позичальника — юридичної особи.
- Г. Оцінка платоспроможності позичальника — фізичної особи.
- Д. Здійснення платежів і розрахунків.

Варіант XVIII

Іпотечний кредит — це:

- А. Бланковий кредит.
- Б. Забезпечений землею.
- В. Забезпечений житлом, яке придбається.
- Г. Забезпечений і землею, і житлом, яке придбається.
- Д. Короткостроковий кредит.

Варіант XIX

Валютні послуги — це:

- А. Кредитні.
- Б. Клірингові.
- В. Страхові.
- Г. З хеджування.
- Д. Депозитарні.

Варіант XX

Спот-курс — це:

- А. Курс за строковою угодою.
- Б. Курс за форвардною угодою.
- В. Курс за касовою угодою.
- Г. Право купити чи продати відповідну кількість валюти.
- Д. Курс, який встановлюється на двосторонній основі.

Варіант XXI

Кліринг на валютному ринку — це:

- А. Операція з цінними паперами.
- Б. Взаємний обмін борговими зобов'язаннями, деномінованими в різних іноземних валютах.
- В. Платіжно-розрахункова операція.
- Г. Операція зі зниження ризиків.
- Д. Кредитна операція.

Варіант XXII

На валютні курси в довгостроковому періоді впливають:

- А. Макроекономічні чинники.
- Б. Мікроекономічні чинники.
- В. Стан підприємства.
- Г. Форс-мажорні обставини.
- Д. Заяви політиків.

Варіант XXIII

Паритет купівельної спроможності — це рівноважні відносини:

- А. Між процентним диференціалом і курсом форвард.
- Б. Між інфляцією і курсом спот.
- В. Між курсами спот і форвард.
- Г. Між курсом спот і ставкою відсотка.
- Д. Між інфляцією і процентною ставкою.

Варіант XXIV

До послуг фондового ринку належать такі:

- А. Операції з нерухомим майном.
- Б. Операції з фінансовими активами.
- В. Операції з рухомим майном.
- Г. Кліринг.
- Д. Депозитарні послуги.

Варіант XXV

Інвестиційний фонд — це:

- А. Акціонерне товариство відкритого типу.
- Б. Акціонерне товариство закритого типу.
- В. Портфель цінних паперів, який формується на засадах спільного володіння.
- Г. Товариство з обмеженою відповідальністю.
- Д. Фінансова установа.

Варіант XXVI

Фінансові послуги фондового ринку — це послуги:

- А. З приватизації.
- Б. Які забезпечують оборот активів.
- В. З операцій із валютними цінностями.

- Г. Із реєстрації цінних паперів.
- Д. Із зберігання цінних паперів.

Варіант XXVII

Факторингу не підлягають такі компанії:

- А. Малі.
- Б. Які працюють з великою кількістю дебіторів і суми контрактів з якими невеликі.
- В. Товариства з обмеженою відповідальністю.
- Г. Які працюють з бартером.
- Д. Які працюють за договорами підряду.

Варіант XXVIII

Документарний акредитив супроводжується такими документами:

- А. Інвойсом.
- Б. Будь-якими документами, передбаченими контрактом.
- В. Складською довідкою.
- Г. Декларацією.
- Д. Супроводжувальною довідкою.

Варіант XXIX

До нестрахових посередників належать:

- А. Страхові агенти.
- Б. Приватні особи.
- В. Актуарії.
- Г. Комісія з страхового нагляду.
- Д. Аварійні комісари.

Варіант XXX

Технічний аналіз ринку вивчає:

- А. Макропоказники.
- Б. Тенденції руху цін.
- В. Мікро показники.
- Г. Тренди.
- Д. Графіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Цивільний кодекс України* від 16.03.03 № 435-15 із змінами, внесеними згідно із Законом України № 980-IV (980-15) від 19.06.03 // ВВР України. — 2004. — № 2. — Ст. 6; № 1255-IV (1255-15) від 18.11.03 // ВВР України. — 2004. — № 11. — Ст. 14; № 1713-IV (1713-15) від 12.05.04 // ВВР України. — 2004. — № 33–34. — Ст. 403.
2. *Закон України “Про фінансовий лізинг”* від 16.12.97 № 723/97-ВР із змінами внесеними Законом України від 14.01.99 № 394-14, у редакції Закону України № 1381-IV (1381-15) від 11.12.03.
3. *Закон України “Про банки і банківську діяльність”* від 07.12.2000 № 2121-III.
4. *Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”* від 18.06.91 № 1201-ВР із змінами і доповненнями в редакції 2006 р.
5. *Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”* від 30.10.96 № 448/96.
6. *Закон України “Про Національну депозитарну систему і властивості електронного обігу цінних паперів в Україні”* від 10.12.97 № 710/97.
7. *Закон України “Про страхування”* від 15.05.96 із змінами і доповненнями в редакції Закону України від 04.10.01 № 2775.
8. *Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг”* від 12.06.01 № 2664-III.
9. *Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні фонди)”* від 22.03.01 № 2318.
10. *Закон України “Про Національний банк України”* від 20.05.99 № 679.
11. *Закон України “Про господарські товариства”* від 1996 р. із змін. і допов.
12. *Закон України “Про іпотеку”* від 05.06.03 № 898-IV.
13. *Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати”* // ВВР України. — 2003.

14. *Закон України “Про фінансово-кредитну діяльність і управління майном при будівництві нерухомості і операціях з нерухомістю” // ВВР України. — 2003.*
15. *Закон України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” від 05.04.01 № 2346.*
16. *Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97.*
17. *Закон України “Про податок на додану вартість” № 168/97-ВР.*
18. *Закон України “Про кредитні спілки” від 1997 р.*
19. *Декрет КМУ “Про систему валютного регулювання і валютного контролю в Україні” від 19.02.93.*
20. *Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7, 14, 16.*
21. *Положення про впровадження пластикових карток міжнародних платіжних систем в розрахунках за товари, надані послуги та при видачі готівки: Постанова НБУ від 24.02.97 № 37.*
22. *Положення про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням: Постанова НБУ від 24.09.99 № 479.*
23. *Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997.*
24. *Гитман Лоренс Дж., Джонк Майкл Д. Основи інвестування: Пер. с англ. — М.: Дело, 1997.*
25. *Внешнеторговые сделки / Сост. И. С. Гринько. — Сумы: Реал, 1994. — 464 с.*
26. *Лагутин В. Д. Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Знання, 2000. — 216 с.*
27. *Мозговой О. М. Фондовий ринок: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999.*
28. *Мороз А. М. Національний банк і грошово-кредитна політика. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999. — 368 с.*
29. *Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Предоставление финансовых услуг: Пер. с англ.; Под науч. ред. В. Т. Севрука, Т. Н. Черкасова, Е. В. Шилова. — М.: Дело, 1995.*
30. *Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003. — 614 с.*
31. *Руденко Л. В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках: Посібник. — К.: Видав. центр “Академія”, 2002. — 376 с.*

32. *Федоренко В. Г.* Страховый та інвестиційний менеджмент: Підручник. — К.: МАУП, 2002. — 202 с.
33. *Ходаківська Р. О.* Ринок фінансових послуг. — К.: ЦУЛ, 2002. — 616 с.
34. *Шклярук С. Г.* Портфельное инвестирование. Теория и практика: Учеб. пособие. Курс лекций по инвестированию, формированию и управлению инвестиционным портфелем. — К.: Нора-принт, 2000.
35. *Шклярук С. Г.* Финансовая система. Структура. Механизм функционирования. Оптимизация: финансовые рынки; финансовые институты и участники; финансовые инструменты; методы анализа; регулирование и оптимизация. — К.: Нора-принт, 2003. — 568 с.
36. *Юценко В. А., Міщенко В. І.* Валютне регулювання: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999.
37. *Мировые финансы: Пер. с англ. / В. Энг Максимо и др.* — М.: ДеКа, 1998.

Додаткова

38. *Кидуэлл Дэвид С., Петерсон, Л. Ричард, Блэкуэлл У. Дэвид.* Финансовые институты, рынки и деньги: Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2000. — 752 с.
39. *Перар Жозет.* Управление международными денежными потоками / Пер. с фр. И. Р. Тащян. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 208 с.
40. *Боди Зви, Мертон Роберт К.* Финансы: Пер. с англ. / Под ред. В. А. Кравченко. — М.: Вильямс, 2003. — 592 с.
41. *Фондовый рынок: Терминологический словарь / Ю. М. Лысенков и др.* — К.: Диалог-пресс, 1997.
42. *Участники фондового рынка: функции, организация деятельности / Ю. М. Лысенков и др.* — К.: Вест. фонд. рынка, 1998.
43. *Договорно-правовое регулирование фондового рынка / Ю. М. Лысенков и др.* — К.: Кий, 1998.
44. *Пискулов Д. Ю.* Теория и практика валютного дилинга. — М.: Финансист, 1998. — 246 с.

45. *Фредерик С. Мишкин*. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков: Пер. с англ. — 7-е изд. — М.: Вильямс, 2006. — 880 с.
46. *Фабозци Фрэнк Дж.* Управление инвестициями: Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 932 с.



ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Ринок фінансових послуг”	6
Зміст самостійної роботи студентів	6
Питання для самоконтролю	9
Контрольні завдання	20
Плани семінарських занять.....	23
Питання для дискусії.....	29
Теми рефератів.....	29
Тести	31
Список літератури	38

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Карпова*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3060

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП